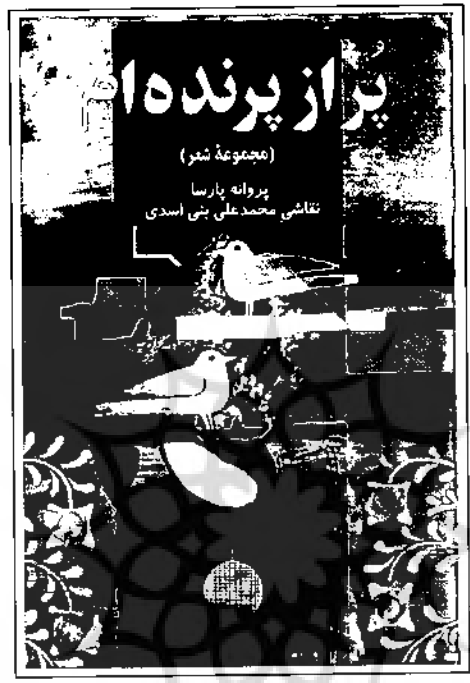

○ بابک نیک طلب

دور از دسترس
تندباد

- عنوان کتاب: پر از پرندهام
- شاعر: پروانه پارسا
- تصویرگر: محمدعلی بنی اسدی
- ناشر: سروش
- نوبت چاپ: اول - ۱۳۷۹
- شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه
- تعداد صفحات: ۲۷ صفحه
- بها: ۳۳۰ تومان

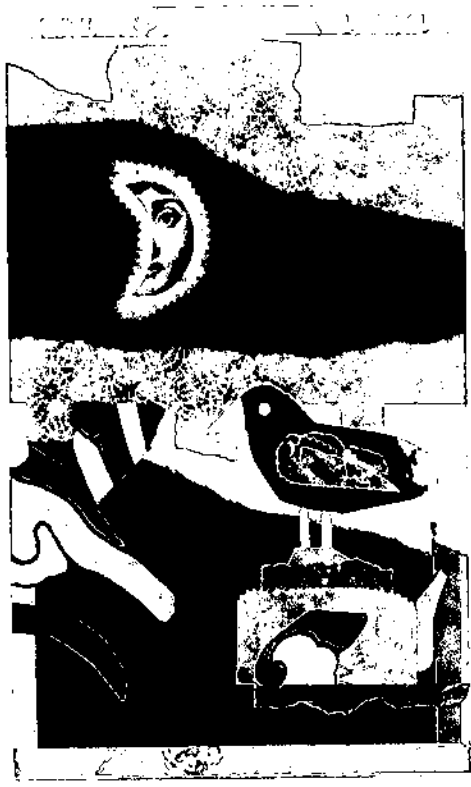
کتاب ماه کودک و نوجوان / اسفند ۳۳ و فروردین ۸۰

دعا کن بهار
بیارد برایت هزاران جوانه
هزاران چراغ^۱
همان گونه که پیداست در شعر (... و مادر بزرگ) با
تقابل بین زمستان و بهار، خاموش و چراغ (روشنی)، پیری
و جوانی و... ذهن و خیال شاعر به سوی کاربرد آرایه طباق
یا تضاد می گراید و ما را به سمت زمستان و کُرک برف
می کشاند که بهار عمر مادر بزرگ را به پیری سینار نزدیک
می کند.

دعا کن نیارد
نیارد
نیارد
از این بیشتر بر سرت کُرک برف
نگیرد شب سرد
سکوت تو را بیش از اینها به حرف
○
رها کن
دل و دست خود را
رها کن
دعا کن
برای خودت

دعا کن زمستان
نگیرد تو را از درختان باغ^۱
آن چه بیش از هر چیز دیگر، در نگاهی گذرا به این
مجموعه، جلب نظر می کند و به این دفتر کوچک تشخص
می بخشد، توجه به ویژگی های هنری و ادبی و به عبارتی،
شاعرانگی آن است. البته با حفظ صمیمیت روانی و تناسب
با گروه سنی نوجوان. متأسفانه، بسیاری و از جمله بعضی از
شاعران کودک و نوجوان، شعر کودک را «تافته جنا بافته» می
دانند که گویی هیچ ربطی به «شعر محض» ندارد. طوری
که هیچ حلقه ای اتصال را بین منظومه های این گروه، با شعر
پرمایه و گران پایه فارسی نمی توان یافت و برای رفع این
تقصیه از آسمان و ریسمان، هزار دلیل و سند تاریخی و غیره
ارایه می دهند مثل آموزشی بودن، بازی بودن، نوع تخیل
کودکانه، دوری از تصنع و لفاظی، کاربرد بی بودن شعر کودک،
امروزی کردن ادبیات این گروه با زندگی ماشینی و... اما به
واقع، شاعرانگی اثر، همان نکته ای است که مانایی و پویایی
آن را موجب می شود و هیچ دست آویزی نمی تواند بین یک
اثر کامل هنری و یک کار منظوم بازاری پیوند بزند و قطعاً
خاطر مشکل پسند کودکان، سره از ناسره را جنا خواهد کرد.
در این دفتر کوچک از همان آغاز، تسلط و احاطه شاعر
بر ابزار و آرایه های سرودن، به شکلی فروتنانه رخ می نماید.
دعا کن سینار خاموش من

این روزها که کم تر نوجوانی، مجموعه شعر تازه ای را
مناسب سن و سال و خیال و اندیشه خود، در بازار پرزرق و
برق کتاب می یابد و کم تر ناشری برای این گروه سنی پویا
و پرنشاط و علاقه مند به کتاب و ادبیات، به نشر مجموعه
شعر مستقل یک شاعر رغبت نشان می دهد گاهی از حضور
برخی کتابها به وجد و شور می آیم و امیدوار می شویم که
سیر تولد شعر نوجوان و ظهور شاعران نوجو در این عرصه،
علی رغم حضور انحصاری و بالطبع تکراری عندهای از بزرگ
شاعران کودک، همچنان رو به تکامل است. این موهبت در
زمانی ما را به سیاست و شکر وامی دارد که می بینیم سروده های
یک شاعر نوجوانان، با رنگ و رویی در شأن و مقام نوجوانان
و تصویرپردازی مناسب به میدان می آید.
«پر از پرندهام» نخستین دفتر شعر خانم پروانه پارساست
که مجموعاً سیزده شعر کوتاه را در قالب های نیمایی (نه
قطعه) و چهار یاره (چهار قطعه) شامل می شود. نام برخی از
قطعات بازی بهار، آرزوهای روشن، دورتر از دوردست، هزار
بازه خاطره، طلوع بهاری، بارون، نشانی جدید،... و
مادر بزرگ... است.
شعرها زبانی ساده و صمیمانه دارند و به راحتی با
مخاطبان رابطه برقرار می کنند. خوانندگان با خواندن چند
سطر اول، به دنیای شاعر راه می یابند.
دعا کن سینار پیرم

و مادر بزرگم
دعا کن...

در این میان، آن چه امید را در دل شاعر و خواننده زنده می‌کند، پیوند بین اجزای هستی است؛ پیوندی که ما را به اصل وجود و خالق آن می‌رساند تا دست به دعا بلند کنیم و در بین همه تضادهای، شباهت‌ها را بیابیم و این جاست که سپیدار، باغ، جوانه بهار و درختان پشت سرهم قد می‌افرازند و «مراعات نظیر» به کار رفته در این قطعه برای ما تداعی می‌شود و برفه شب سرد، و زمستان نیز در صف دیگری کنار هم می‌نشینند و سپیدار بهاری، با ایهامی ظریف، به برف سپید زمستان می‌پیوندد.

حضور عناصر و آرایه‌هایی این چنین در جای جای کتاب، نمودی شفاف دارد و توجه به معنای کنایه‌ای کلمات و ایهام و تشبیه و استعاره‌های زیبا ما را به رنگ و بوی دیگر این باغ رهنمون می‌شود که با مضمون و موضوعات نوجوانانه و برگرفته از رفتار و خاطرات و خلقیات این گروه موانست و نزدیکی دارد. تاب کودکی، پدر، مادر بزرگ، پرواز، بهار، زمستان، انقلاب، دفاع مقدس، زندگی، مرگ، خدای هوای تازه، باران و... همه و همه لحظه‌های نابی از زندگی را پیش رو می‌آورند بی آن که نومی‌دی را در دل بی‌پروا کنند یا به آرزوهای واهی میان دهند. در میان این مضامین، پرواز بیشترین بسامد را دارد که در شعرهای بازی بهار، رشته خیال و دورتر از دور دست، تبلور یافته و عناصر دیگری از پرواز مثل کلاغ، گنجشک و... هم در شعرهای بارون و نقشه عبور آمده است. البته عنوان کتاب نیز ما را به پیام اصلی کتاب که عبور و پرواز و رسیدن به بالاست، هدایت‌گر می‌شود.

پرنده‌ها

فقط پرنده‌ها

به من امید می‌دهند

که من هنوز زنده‌ام

و مثل هر درخت دیگری

پُر از پرنده‌ام^۲

**

من پرنده نیستم، ولی

بال می‌زنم

در هوای تازه‌ی بهار^۵

**

پر بزن

در دل رنگین‌کمان

پرسه نزن در پی ابر سیاه

پر بزن

تا نهد صاعقه غم به باد

خرمن پره‌ای تو را ناگهان

لانه کن

دورتر از دسترس تندباد

دور شو

دورتر از ابرها

تا نکند پاره شود بی‌هوا

رشته پرواز تو از آسمان^۶

**

گفتنی است آن چه به موسیقی کلام شاعر و روانی وزن، صمیمیت بیشتر داده، استفاده از ترکیب‌های متجانس یا همان جناس و آرایه تجنیس است. ترکیب‌هایی چون «پر بزن، پرسه نزن، پر از پرنده‌ام، تاب بی‌تابی دورتر از دور دست دورتر از دست و سنگ دورتر از دسترس» که به وفور یافت می‌شود.

بخشی از زیبایی و تأثیرگذاری این مجموعه، مرهون نقاشی و تصویرهای محمدعلی بنی‌اسدی است

شعرها زبانی ساده و صمیمانه دارند و به راحتی با مخاطبان رابطه برقرار می‌کنند. خوانندگان با خواندن چند سطر اول، به دنیای شاعر راه می‌یابند

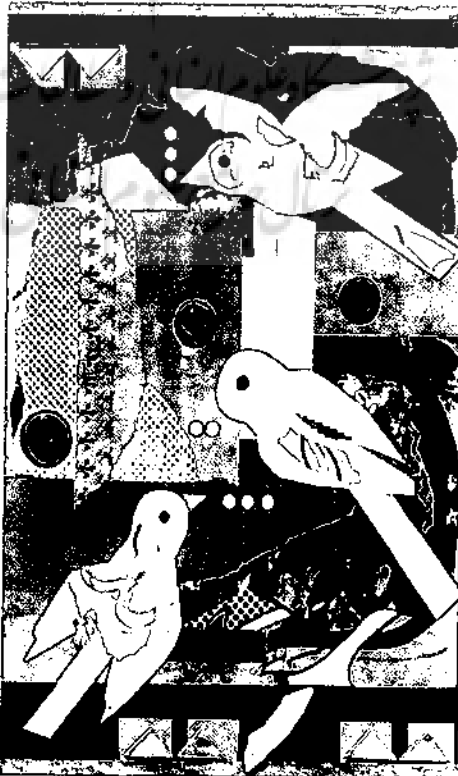
در این دفتر، شعرهای «هزار پاره خاطره» و «طلوع بهاری» با دیگر شعرها متفاوت است. هم از لحاظ پرداختن به موضوعات اجتماعی‌تر مثل دفاع مقدس و انقلاب و هم از لحاظ زاویه دید و نوع نگاه که نشان می‌دهد شاعر توانایی پرداخت جدی‌تر به این گونه مضامین را نیز دارد؛ آن هم با ویژگی‌های نسل تازه‌ای که به تاریخ معاصر از منظری دیگر می‌نگرند:

به ما همیشه گفته‌اند:

«شما که یادتان مانده است

شما که جنگ را ندیده‌اید

شما که بچه بوده‌اید!»...

پانویس‌ها:

- ۱- شعر... و مادر بزرگ
- ۲- همان
- ۳- همان
- ۴- شعر بازی بهار
- ۵- شعر رشته خیال
- ۶- شعر دورتر از دور دست
- ۷- شعر هزار پاره خاطره

با تمام این‌ها، به نظر می‌رسد توجه به برخی نکات می‌توانست به ژرف‌اندیشی سراینده و وسیع‌تر شدن گسترده خیال وی بینجامد؛ هم چون استفاده از قالب‌های دیگر شعری، نگاه آرمانی به اتفاقات گذرا، توجه به خصوصیات فردی و نیازهای اجتماعی نسل نوجوان و افزودن دایره واژگان و ذخیره کلمات کاربردی و مفاهیم و معانی لازم برای مخاطبان با بهره‌گیری از ادبیات اصیل و کهن این آب و خاک زرخیز.

بخشی از زیبایی و تأثیرگذاری این مجموعه مرهون نقاشی و تصویرهای محمدعلی بنی‌اسدی است. هرچند استفاده از اجزا و عناصر و شخصیت‌های موازی و تکراری و شبیه به هم، نه تنها چیزی بر فضای کلی کتاب نمی‌افزاید که از تأثیر آن می‌کاهد. برای مثال، دو تصویر صفحات ۱۴ و ۱۶ و یا تصویرهای صفحه‌های ۱۰ و ۱۸ و ۲۲.

در پایان، بد نیست به شگفت‌انگیزترین مطلب اشاره کنم که همانا دوهزار و پانصد نسخه، شمارگان کتاب است که با اشاره به حدود بیست میلیون دانش‌آموز که حداقل یک سوم آن‌ها مخاطبان نوجوان هستند، چنین شمارگانی جای مباحث دارد! البته پیش کشیدن درد قدیمی توزیع و فروش و بازار کساد و... مایه اطاله کلام است و عذر بدتر از گناه و ما باید جوابگوی چشم‌های نگران و نگاه‌های مشتاق و تشنه فرزندان گوشه گوشه سرزمین مان باشیم.